

Campaña Mundial por la
EDUCACIÓN

Documento de posicionamiento

**Semana de Acción
Mundial pola Educación
23-29 de abril do 2007**

www.cme-espana.org

1

A Campaña Mundial Pola Educación

A Campaña Mundial pola Educación (CME) é unha coalición internacional de ONG, sindicatos do mundo educativo, centros escolares e movementos sociais de todo tipo comprometidos co dereito á educación, que nace no 1999 co fin de esixir aos gobernos o acceso e disfrute do dereito á educación de todos e todas reflectido en practicamente todas as declaracións, foros e cumios internacionais celebrados até agora.

Mais, é a partir do Foro Mundial sobre a Educación, celebrado en abril do 2000 en Dakar (Senegal), onde se elabora o obxectivo de "Educación para Todos" no que os gobernos de todo o mundo e os representantes das organizacións internacionais comprometéronse para que no 2015, ningún neno e ningunha nena queden excluídos do seu dereito a unha educación básica gratuíta e de calidade.

Este compromiso xeral concrétese en seis obxectivos de igual relevancia que están en consonancia cos Obxectivos de Desenvolvemento do Milenio:

OBXECTIVOS DE DAKAR

- 1. Estender e mellorar a educación integral da primeira infancia**, especialmente para os nenos máis vulnerables e desfavorecidos.
- 2. Velar para que no 2015 todos os nenos, e sobre todo as nenas e os nenos en situacións difíciles e os que pertencen a minorías étnicas, teñan acceso a un ensino primario gratuíto e obrigatorio de calidade e o rematen.**
- 3. Velar por que as necesidades de aprendizaxe de todos os mozos e adultos sexan atendidas mediante o acceso equitativo a unha aprendizaxe axeitada e a programas de preparación para a vida activa.**
- 4. Aumentar nun 50% o número de adultos alfabetizados para o ano 2015**, especialmente as mulleres, e facilitar a todos os adultos o acceso equitativo á educación básica e á educación permanente.
- 5. Eliminar as disparidades entre os xéneros en primaria e secundaria para o 2005 e acadar a igualdade de xénero en educación para o 2015**, en particular garantindo ás nenas un acceso pleno e equitativo a unha educación básica de boa calidade, así como un bo rendemento.
- 6. Mellorar todos os aspectos cualitativos da educación**, garantindo os parámetros máis elevados, para que todos consigan resultados de aprendizaxes recoñecidos e medibles, especialmente en lectura, escritura, aritmética e habilidades básicas para a vida.

OBXECTIVOS DE DESENVOLVEMENTO DO MILENIO

Obxectivo 2: Garantir que todos os nenos e nenas finalicen un ciclo completo de ensino primario.

Obxectivo 3: Eliminar a desigualdade de xénero no ensino primario e secundaria, preferentemente no 2005, e a todos os niveis no 2015.

Xa que logo, é tras o Foro de Dakar, cando a CME se concentra en mobilizar á cidadanía mediante o deseño e execución de accións de sensibilización social e política para que esixa aos seus respectivos gobernos e á comunidade internacional no seu conxunto que cumpran con estes compromisos. Para iso, solicita dos gobernos e demais doantes internacionais, os recursos adicionais, así como aqueles cambios nas políticas, que sexan necesarios para cumprir co obxectivo dunha Educación para Todos e Todas.

A CME está impulsada pola convicción de que unha educación de calidade para todos e todas é alcanzable. As organizacións que integramos a CME facémolo movidas pola inquedanza que supón a falta de educación nos países empobrecidos e as consecuencias que isto ten para millóns de persoas que non poden saír do círculo da pobreza.

A CME cree que a educación é:

- Un valor en si mesma como dereito fundamental recoñecido na Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- Imprescindible para rachar co círculo da pobreza: contribúe a aumentar a esperanza de vida e a mellorar a saúde da poboación, favorece o crecemento económico e a distribución da riqueza, e permite a participación cidadá na vida pública.
- Unha responsabilidade fundamental dos Estados.
- Unha meta que pode acadarse se os gobernos teñen vontade política e mobilizan os recursos necesarios.

Toda persoa ten dereito á educación. (art. 26)

Declaración Universal dos Dereitos Humanos 1948

2

**Estado
actual da
Educación**

Durante a última década realizáronse certos avances que nos fan ter esperanza:

- Nos últimos 5 anos estímase que 40 millóns de nenos máis asisten agora á escola.
- As taxas escolares diminuíron drasticamente en moitos países, como por exemplo, en Kenia, Tanzania, Uganda e Burundi.
- Bangladesh ten actualmente o mesmo número de nenas e nenos na escola primaria.
- En América Latina o gasto público en educación incrementouse visiblemente .
- A Axuda Oficial ao Desenvolvemento multiplicouse por tres desde o 2000.

Sen embargo, malia os avances producidos na situación mundial da educación, aínda queda un longo camiño por percorrer para acadar a educación básica universal de calidade no 2015 porque:

A **educación infantil** permanece estancada nos últimos anos.

A educación primaria universal NON está garantida:

- Uns 77 millóns de nenos e nenas no mundo non están escolarizados. O 55% son nenas.
- 23 países corren o risco de non lograr a escolarización na educación primaria no 2015, xa que as súas taxas netas de escolarización están diminuindo.
- En 89 países séguense a cobrar taxas de matriculación, o que supón un atranco importante para o acceso á educación das familias pobres.

O Obxectivo de Desenvolvemento do Milenio para o 2005 que se refire a acadar a **paridade entre os sexos** no ensino primario e secundario, non se logrou en 94 países. De seguir as tendencias actuais, córrese o risco de que 86 destes países non acaden esta paridade nin sequera no 2015.

A alfabetización de persoas adultas subestímase:

- 771 millóns de persoas adultas carecen de competencias básicas en lectura, escritura e cálculo.
- Os gobernos e os organismos de axuda ao desenvolvemento non outorgan prioridade nin financiamento suficiente aos programas de educación básica de persoas mozas e adultas.

A calidade é moi insuficiente:

- Falla de recursos educativos. Insuficiente cobertura, falta de materiais educativos adecuados, etc.
- Máis dun tercio do alumnado de primaria non chegarán ao último grao deste ciclo educativo.

Educación inicial, unha materia pendente.

A atención e educación da primeira infancia debería ser obxecto a priori dunha gran atención. En primeiro lugar, é o primeiro dos obxectivos da Educación para Todos fixados pola comunidade mundial no ano 2000, no Foro Mundial sobre a Educación de Dakar. Ademais, a Convención sobre os Dereitos do Neno, ratificada por nada menos que 192 países, recoñécea como un dereito. Por último, é ben sabido que os primeiros anos da vida dun neno son decisivos para o seu futuro e, en particular, para o seu éxito na escola. Moitos estudos así o demostran.

Sen embargo, a atención e educación da primeira infancia -a etapa da vida que vai do nacemento ao ingreso na escola primaria- segue a ser a parente pobre da educación. A metade dos países do mundo carecen de sistemas formalmente estruturados para dar acollida aos nenos máis pequenos e o gasto público nese tipo de educación segue a ser cativo en moitos casos. Os organismos doantes de axuda destinan á educación preescolar o 10% do que asignan ao ensino primario. A escolarización no ensino preescolar difire moito segundo as rexións: na maioría dos países industrializados está practicamente xeneralizada e en América Latina e o Caribe alcanza un índice de 62%, porcentaxe moi superior á da Asia Meridional e Occidental (32%), os Estados Árabes (16%) e a África Subsahariana (12%) (Fonte: Informe Mundial de Seguimento da EPT no Mundo 2007).

A educación como dereito humano.

Desde que no 1948 a Declaración Universal dos Dereitos Humanos reconece o dereito á educación, todos os estados obríganse a asegurar que a súa cidadanía teña acceso á mesma. Cincuenta e nove anos despois, a educación é un dos dereitos humanos que, día a día, millóns de persoas ven vulnerado debido á situación de pobreza e exclusión na que viven.

2007 é crucial na loita pola consecución dunha educación básica de calidade para todos e todas, xa que supón a metade do camiño desde que no 2000, durante o Cumio do Milenio de Nacións Unidas, os gobernos do mundo se comprometeran a conseguir este obxectivo da universalización dunha Educación para Todos e Todas no 2015.

Non hai que buscar razóns, xustificacións ou argumentacións para esixirmos que un dereito humano se cumpra e o seu exercicio sexa accesible a toda a cidadanía. A educación debería ser, desde hai tempo, unha realidade para todas as persoas do planeta.

Pero a realidade é teimuda e quizais sería necesario lembrar a importancia que tería no medio e longo prazo o investirmos de maneira seria e decidida en educación se queremos, algún día, acabar coa pobreza e a exclusión.

Educación e pobreza: o acceso sostido a unha educación de calidade por parte das poboacións que sofren pobreza e exclusión nos países do Sur é unha variable fundamental para o desenvolvemento humano.

Acceso a servizos e recursos públicos: a educación básica de calidade aporta os coñecementos necesarios para que as persoas poidan vivir e traballar con dignidade, participen plenamente na sociedade e no desenvolvemento das súas comunidades e loiten pola mellora da calidade da súa vida tomando decisións fundamentadas.

Participación, democracia e gobernabilidade: a educación é imprescindible para fomentar unha sociedade civil forte, quen de participar nos procesos de deseño e execución das políticas públicas. Os homes, mulleres e mozos e mozas con educación son máis capaces de participar nos procesos de decisión que afectan ás súas vidas.

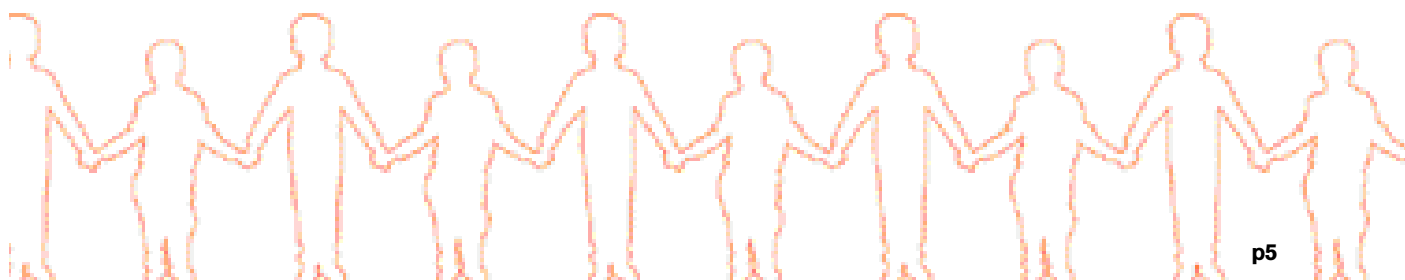
Redución de desigualdades: unha escolarización pública, gratuita e universal que ofrezca unha educación de calidade para todos é unha ferramenta básica para conseguir a igualdade de oportunidades por canto reduce as abismais desigualdades en función dos ingresos, etnia, xénero ou zona de residencia.

Melloras na saúde: a educación axuda enormemente a previr as enfermidades.

Contribución ao medio: a educación é chave para promover un desenvolvemento sostible porque pode influír no taboamente na consecución dun consumo e unha produción sostibles.

Acceso ao mercado de traballo a través da formación profesional: a formación para o traballo abarca toda a vida e permite a adquisición de destrezas axeitadas ás necesidades do mercado laboral, á produción e á xestión do medio e, por outro, ofrece recursos persoais adecuados ás necesidades de desenvolvemento e realización persoal.

Crecemento económico: existe un nexo directo entre o nivel de instrución dos traballadores e o crecemento económico dun país. Os estudos ao respecto chegan á conclusión de que os investimentos en capital humano nos dous últimos decenios representaron un 0,5% no índice de crecemento anual dos países.

**Mozambique:
Loitando
para manter
o impulso**

Mozambique realizou progresos masivos en educación, duplicando as matriculacións desde o fin da guerra civil e reducindo as barreiras do acceso das nenas á escola por primeira vez. Malia recibir o respaldo da iniciativa Via Rápida para a Educación no 2002, o sistema educativo de Mozambique aínda precisa un financiamento externo en torno aos 300 millóns de dólares até 2008. Este diñeiro empregárase con carácter urxente para escolarizar a un millón de nenos e rebaixar a proporción actual de 70 alumnos por cada docente.

"No 2002, os gobernos doantes aprobaron o plano educativo de Mozambique, e desde entón construímos 2.000 novas escolas. O ano pasado, eliminamos as taxas de matriculación para darmos a todos os nenos e nenas a posibilidade de ir á escola. Sen embargo, aínda existen algúns problemas; raramente os nenos que logran ir a escola conseguen acceder ao nivel secundario. No caso das nenas, só unha de cada tres consegue pasar ao quinto curso. Isto é inaceptable. Necesitamos 55.000 docentes adicionais. Os docentes están mal remunerados e a miúdo deixan a profesión para traballaren no sector privado. Necesitamos formar aulas cada ano. Para facer que sexa unha realidade, necesitamos financiamento predicible a longo prazo. Mozambique recibiu unha cantidade cativa do diñeiro que os países do G8 e de Europa prometeron."

(Marta Cumbi, Coalición de Educación para Todos de Mozambique, Fontes: Informe de progreso EPT/FTI, 2005; Informe de supervisión mundial da EPT, UNESCO 2006)

3

**A Semana de
Acción Mundial
pola Educación**

Para contribuír ao logro da Educación para Todos a CME organiza, como unha das súas importantes accións, a **Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME)**.

Desde 2001, a última semana de abril, organizase a SAME, na que os membros da CME traballan en conxunto para chamar a atención aos representantes políticos, membros da comunidade educativa, medios de comunicación e á sociedade en xeral, sobre a necesidade de facer real e efectivo o dereito a unha educación básica de calidade.

No **2006**, máis de cinco millóns e medio de participantes, mozos, persoas anciás, escolarizados e non escolarizados, uníronse para exclamar: "Todos os nenos e nenas precisan profes". En todas as partes do mundo reuníronse probas en expedientes en torno aos problemas do profesorado. Cada país relatou, ao seu xeito, o que significan os docentes para eles.

No **2005**, a CME mobilizou unha presión pública sen precedentes sobre os gobernos e a comunidade internacional, esixindo que cumprisen coa súa obriga de facilitaren unha educación gratuíta e de calidade a todas as persoas; que "Educasen para erradicar a pobreza". A actividade de "Envíe ao meu amigo á escola" convidaba aos activistas de todo o mundo, persoas adultas e mozos, a realizaren unha figura recortada en cartolina, que representase a un neno ou nena sen escolarizar. Alcumadas "amigos", estas figuras decoráronse con debuxos, a miúdo realizados con cores, contas, teas e la. Durante a Semana de Acción, estas figuras de amigos entregáronse aos políticos e tamén se reuniron nun gran número para seren entregados en eventos políticos relevantes coma os Cumios do G8 e do Milenio +5 das Nacións Unidas.

A Semana de Acción Mundial pola Educación no 2007.

Este ano, a SAME celebrarase do 23 ao 29 de abril e nela, millóns de persoas traballarán baixo o lema **Únete. Polo Dereito á Educación, xa!** Porque a educación básica é un dereito inherente ao ser humano, un dereito adquirido no nacemento e que constitúe un fin en si mesmo. Ademais, a educación tamén é un medio para acadar un fin: é necesaria para que todas as persoas poidan vivir dunha maneira digna e participar na sociedade eficazmente e posibilita o exercicio dos demais dereitos humanos.

Durante a SAME, millóns de persoas de todo o mundo van formar unha gran cadea humana pola educación para todos e todas, que simboliza a solidariedade entre as persoas e a responsabilidade de cada unha delas, así como a consecución dos seis obxectivos de Educación para Todos de maneira global. Ao mesmo tempo, a cadea supón a unión da sociedade civil para reclamar a consecución do dereito a educación.

Educación secundaria en Nicaragua

O acceso á educación secundaria continúa a ser extremadamente baixo en Nicaragua. De acordo coas cifras do censo 2005, a taxa de matrícula secundaria neta alcanzou un valor do 44,4% no devandito ano. É dicir, máis da metade dos mozos e mozas quedan fóra do sistema educativo.

O atraso que mostra Nicaragua na educación secundaria está asociado ao feito de que o estado inviste moi pouco neste nivel educativo. Así, mentres o custo por estudante da educación primaria ascendeu a 127,5 dólares no 2005, equivalente ao 13,4% do PIB per cápita dese ano, o custo por estudante da educación secundaria elevouse só a 48 dólares, equivalente ao 5% do PIB per cápita. No conxunto dos países de baixo ingreso esta porcentaxe sitúase entornao ao 13% e en Latinoamérica no 18%, polo que a diferenza é alarmante. A escasa prioridade asignada ao investimento público en educación secundaria contribúe á reprodución e ampliación das enormes desigualdades no país.

O Censo de Poboación do 2005 mostrou que o 36,6% da forza de traballo en Nicaragua tiña unha escolaridade entre 0 e 3 anos e tan só o 19,8% tiña máis de 10 anos. Por iso, os empregos de calidade, para os que se esixen cualificacións máis elevadas, serán inaccesibles para porcentaxes cada vez máis significativas da poboación, sobre todo, para os de menores niveis de ingresos.

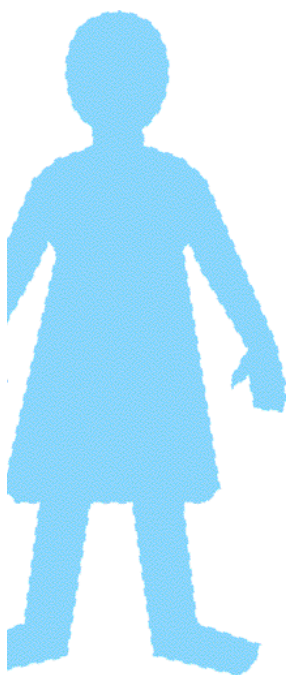
4

Retos e Propostas

No 2007, é crucial que os gobernos de todo o mundo revitalicen os seus compromisos coa Educación para Todos, abordando de maneira efectiva a fenda actual entre os recursos necesarios, os comprometidos e os desembolsados para a educación, porque de seguir coas tendencias actuais, os obxectivos de Educación para todos non se cumprirán no 2015.

A cooperación española asumiu nos últimos anos un importante compromiso cualitativo e cuantitativo. Así, está previsto que a Axuda Oficial ao Desenvolvemento española acade o 0,5% do PIB no 2008, dedicando polo menos o 20% dos recursos totais aos Sectores Sociais Básicos (saúde, educación, e auga e saneamento). Os participantes na Semana de Acción Mundial pola Educación consideramos positivos estes compromisos e seguiremos de preto o seu cumprimento.

No 2007, ademais, haberá eleccións en diversas Comunidades Autónomas e nos Concellos de España. É un bo momento para que a cooperación descentralizada incremente os seus compromisos coa educación e reoriente a mesma para contribuír ao logro da Educación para Todos.

Así mesmo, é moi relevante que as diferentes administracións públicas e demais institucións implicadas na cooperación ao desenvolvemento avancen no deseño e execución de políticas baseadas na coordinación e na complementariedade.

Asumir plenamente

a educación básica como dereito humano implica adoptar de forma contundente un maior compromiso coa mesma.

A cooperación española deberá:

1. Incrementar o seu compromiso financeiro coa educación básica, a través de:

- a.** Dedicar polo menos o 8% da Axuda Oficial ao Desenvolvemento a este sector, tal e como recomendou por unanimidade a Comisión de Cooperación Internacional do Congreso dos Deputados nas proposicións non de lei do 29/09/99 e, máis recentemente, do 30/11/06 .
- b.** Continuar impulsando os trocos de débeda por educación e outros servizos sociais básicos, eliminando a vinculación dos mesmos á compra de bens e servizos de orixe español, tal e como prescribe a recentemente aprobada Lei Reguladora da Xestión da Débeda Externa.
- c.** Establecer un compromiso de polo menos 76 millóns de dólares para o período 2007- 08 en apoio da iniciativa Vía Rápida en Educación (FTI polas súas siglas en inglés). Esta é a cantidade que, dado o seu nivel de riqueza, lle corresponde pagar a España para cubrir o déficit existente na Iniciativa.

2. Respetar e respaldar as políticas nacionais e os programas dos países do Sur que dean prioridade á formación e á mellora das condicións de vida dos docentes, peza chave na educación. En particular, os doantes como España deben coidar a posibilidade de financiar, de maneira transitoria, gastos recorrentes como os salariais naqueles países con necesidades inmediatas.

3. Desenvolver un traballo por programas e estratexias a medio e longo prazo aliñados coas prioridades nacionais dos países do Sur conforme ao compromiso de España coas metas acordadas na Declaración de París sobre a Eficacia da Axuda ao Desenvolvemento.

4. Eliminar as condicións da axuda, o que implica non subordinar a mesma aos intereses comerciais españois, renunciando a impor a compra de bens ou servizos de orixe español. Ademais, este compromiso implica rexeitar a imposición (directa ou a través de organismos como o Fondo Monetario Internacional) doutro tipo de condicións macroeconómicas ou de política interna, que poidan contradicir obxectivos como o necesario para o incremento salarial dos docentes ou o reforzo do gasto en educación e noutros servizos sociais.

5. Eliminar a exclusión e discriminación cos seus propios sistemas de educación, garantindo as mesmas oportunidades para todos os nenos e as nenas.

A institucións internacionais deberán:

- Facilitar aos países do Sur a flexibilidade fiscal necesaria para permitir un investimento a longo prazo sostible nos seus sistemas educativos públicos.
- Garantir que os teitos salariais do sector público non impiden a contratación do profesorado necesario e doutros traballadores/as do sector público.

Organizan:

Colaboran:

